

23 Αυγούστου, 1989

[Α. ΛΟΪΖΟΥ, Π.]

Γ. ΚΙΡΖΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΛΤΔ,

Αιτητές,

v.

ΑΡΧΗΣ ΛΙΜΕΝΩΝ ΚΥΠΡΟΥ,

Καθ' ων η Αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 661/85)

-
- 5 Πράξεις ή αποφάσεις εν τη εννοία του Άρθρου 146.1 του Συντάγματος — Διοικητικές συμβάσεις — Διαφορές εξ αυτών — Εκφεύγουν του πεδίου του Άρθρου 146 — Όμως, εκτελεστές πράξεις, που προηγούνται της συνάψεως των (π.χ. προκήρυξη διαγωνισμού ή ο καθορισμός όρου δυνάμει “μιονομερούς εξουσιαστικής ενέργειας της διοικήσεως” υπόκειται στον ακυρωτικό έλεγχο.
- 10 Συνταγματικό Δίκαιο — Ελευθερία συνάψεως συμβάσεως — Άρθρο 26.1 του Συντάγματος — Προστατεύει το δικαίωμα συνάψεως νόμιμης σύμβασης, αλλ' όχι και τα εξ αυτής δικαιώματα.
- 15 Συνταγματικό Δίκαιο — Ελευθερία συνάψεως συμβάσεως — Άρθρο 26.1 του Συντάγματος — Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Αρχή Λιμένων Κύπρου) — Κατά πόσο επιμονή της, προς συμπερίληψη σε σύμβαση παραχωρήσεως χρήσεως γερανού, ρήτρας απαλλακτικής ευθύνης, μπορεί να θεωρηθεί ότι παραβιάζει το Άρθρο 26 — Αρνητική η απάντηση στο ερώτημα.
- 20 Αρχή Λιμένων Κύπρου — Ο Περί της Αρχής Λιμένων Κύπρου Νόμος, άρθρο 26 — Κατά πόσο επιμονή της Αρχής προς συμπερίληψη σε σύμβαση παραχωρήσεως χρήσεως γερανού, ρήτρας απαλλακτικής ευθύνης, μπορεί να θεωρηθεί ότι παραβιάζει το Άρθρο 26 — Αρνητική η απάντηση στο ερώτημα.
- 25 Η Αιτούσα παραπονείται ότι εξηναγκάσθη από την Αρχή Λιμένων

Κύπρου να υπογράψει σύμβαση, περιέχουσα όρο απαλλάσσοντα την Αρχή από ευθύνη σχετικά με χρήση γερανού της Αρχής, στο πλαίσιο φορτοεκφορτώσεως εμπορευμάτων που θα γίνετο από την Αιτούσα.

Ο εν λόγω όρος περιείχετο σε έντυπο Αιτήσεως, η οποία έφραζε να υποβληθή στην Αρχή προτού παραχωρηθή η χρήση του γερανού. Ο εξαναγκασμός κατά την Αιτούσα ήταν έκδηλος. Στην αρχή η Αιτούσα υπέβαλε την Αίτηση, διαγράφοντας τον όρο. Η Αρχή αρνήθηκε να παραλάβει το έντυπο. Στη συνέχεια η Αιτούσα υπέβαλε το έντυπο, αφού δίπλα από τον όρο εσημείωσε τις λέξεις *under protest*. Όταν και τούτο δεν έγινε δεκτό, η Αιτούσα υπέβαλε το κανονικό έντυπο και ως αποτέλεσμα εν τέλει της παρεχωρήθη η χρήση του γερανού.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την Αίτηση Ακυρώσεως, απεφάσισε:

1. Διαφορές από διοικητικές συμβάσεις δεν υπάγονται στην ακυρωτική δικαιοδοσία του Άρθρου 146 του Συντάγματος, αλλά πράξεις, που προηγούνται, όπως π.χ. προκήρυξη διαγωνισμού ή ο καθορισμός όρου δυνάμει μονομερούς εξουσιαστικής ενέργειας της διοικήσεως υπόκειται στον ακυρωτικό έλεγχο. Η παρούσα περίπτωση εμπίπτει στον έλεγχο. 20
2. Το Άρθρο 26.1 του Συντάγματος προστατεύει το δικαίωμα συνάψεως νόμιμης σύμβασης, αλλ' όχι και τα εξ' αυτής δικαιώματα. Η επιμονή της Αρχής προς συμπερίληψη σε σύμβαση παραχωρήσεως χρήσεως γερανού ρήτρας απαλλακτικής της ευθύνης της δεν μπορεί να θεωρηθή ότι παραβιάζει το Άρθρο 26. 25
3. Η επιμονή της Αρχής προς συμπερίληψη σε σύμβαση παραχωρήσεως χρήσεως γερανού, ρήτρας απαλλακτικής της ευθύνης της, δεν μπορεί να θεωρηθή, ότι παραβιάζει το Άρθρο 26 του Περί της Αρχής Λιμένων Κύπρου σχετικού νόμου. 30
4. Η στάση της Αρχής στην προκειμένη περίπτωση, δεν μπορεί να θεωρηθή εξαναγκασμός. Αποτελεί άσκηση εξουσίας. Νοουμένου δε ότι η απαίτηση της Αρχής ήταν εύλογα επιτρεπτή γι' αυτήν, η παρούσα Αίτηση Ακυρώσεως δεν μπορεί να επιτύχει. 35

Η Αίτηση Ακυρώσεως απορρίπτεται. Ουδεμία διαταγή για έξοδα. 40

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Hellenic Bank v. Republic (1986) 3 C.L.R 481,

5 *Antoniou v. Republic (1984) 3 C.L.R. 623,*

Machlouzarides v. Republic (1985) 3 C.L.R. 2342,

Mustafa v. Cyprus Ports Authority and Others (1983) 1 C.L.R. 907,

10

Ali Ratib 3 Α.Α.Σ.Δ. 102,

Kypris and Co. v. Republic (1980) 3 C.L.R. 149.

15 **Προσφυγή.**

Προσφυγή εναντίον της απόφασης της Αρχής Λιμένων Κύπρου, με την οποία ανάγκασε τους αιτητές να υπογράψουν το Έντυπο C.P.A OP4, για να τους επιτρέψουν να ενοικιάσουν τους γεραμούς στο λιμάνι της Λεμεσού, για χρήση στη φόρτωση και εκφόρτωση εμπορευμάτων μέσα στο λιμάνι.

20

Κρ. Γεωργιάδης, για τους Αιτητές.

25

Τ. Παπαδόπουλος, για τους Καθ' ων η αίτηση.

30

35

Α. ΛΟΪΖΟΥ, Π.: Ανάγνωση την ακόλουθη απόφαση. Με την προσφυγή αυτή η αιτήτρια εταιρεία ζητά δήλωση του Δικαστηρίου, ότι η πράξη της καθ' ης η Αίτηση Αρχής - που θα αναφέρεται πιο κάτω σαν η Αρχή - να αναγκάσει τους αιτητές να υπογράψουν το Έντυπο C.P.A OP4, (τεκμήριο 1) για να τους επιτρέψουν να ενοικιάσουν τους γεραμούς στο λιμάνι της Λεμεσού για χρήση στην φόρτωση και εκφόρτωση εμπορευμάτων μέσα στο λιμάνι αυτό, και το οποίο Έντυπο αναγκάστηκαν οι αιτητές να υπογράψουν παρόλες τις προηγούμενες διαμαρτυρίες των, είναι άκυρη και χωρίς κανένα οποιοδήποτε αποτέλεσμα μια και είναι αντίθετη προς το Νόμο και/ή τους σχετικούς Κανονισμούς και/ή το Σύνταγμα και/ή αποτελεί υπέρβαση ή κατάχρηση της εξουσίας την οποία έχουν.

40

Πριν προχωρήσω στην εξέταση της υπόθεσης, θα ήθελα να αναφέρω ότι ανέλαβα την εκδίκαση αυτής, την οποία χειριζό-

ταν δικαστής που έχει αφυπηρητήσει, το Φεβρουάριο του 1988 και η καταχώρηση των γραπτών αγορευσεων συμπληρώθηκε στις 15 Μαρτίου 1989.

Τα γεγονότα της υπόθεσης είναι τα πιο κάτω:

5

Η Αρχή είναι Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου που καθιδρύθηκε με βάση τους Περί Αρχής Λιμένων Νόμους 1973-1979 και ανέλαβε τη διαχείριση και εκμετάλλευση των λιμανιών περιλαμβανομένου του λιμανιού της Λεμεσού. Μεταξύ άλλων δε, διαθέτουν στα λιμάνια αυτά γερανούς για χρήση από τους ενδιαφερομένους. Η χρήση γερανών της Αρχής παραχωρείται μόνο ύστερα από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου επί του ειδικού Εντύπου CPA OP4 και ο κάθε ενδιαφερόμενος κάμνει χρήση του γερανού σε εργασίες που τον αφορούν στο λιμάνι και βασικά για φορτώσεις και εκφορτώσεις που διενεργεί με δικές του διευθετήσεις και για δικό του λογαριασμό και ευθύνη. Το πιο πάνω Έντυπο περιλαμβάνει ρήτρα για ευθύνη του ενδιαφερομένου που κάμνει χρήση του γερανού κατά τη διάρκεια που τον απασχολεί στις εργασίες του.

10

15

20

Στις 9 Μαΐου 1985 η Αρχή παραχώρησε στους αιτητές τη χρήση γερανού κατόπιν αίτησής τους πάνω στο ειδικό Έντυπο, σε εφαρμογή και σύμφωνα με την πάγια καθιερωμένη απ' αυτή πρακτική και διαδικασία.

25

Κατά την Αρχή η περιίληψη της περί ρήτρας ευθύνης είναι νόμιμη και εύλογη και γίνεται σε ενάσκηση νόμιμου δικαιώματος και εξουσίας της. Η δε πιο πάνω ρήτρα δεν απαλλάσσει την Αρχή από την ευθύνη που προβλέπεται στο Άρθρο 26 την Περί Αρχής Λιμένων Νόμων και αυτό βεβαιώθηκε στους αιτητές από την Αρχή με το γράμμα της 16ης Ιουλίου 1989 (Τεκμήριο 9), το περιεχόμενο του οποίου θα παραθέσω αυτούσιο πιο κάτω.

30

35

Στις 7 Μαΐου 1985 οι αιτητές με τηλετύπο (τεκμήριο 5) των δικηγόρων των που είναι και δικηγόροι του Συνδέσμου Ναυτικών Πρακτόρων Κύπρου (Cyprus Shipping Association), των οποίων οι αιτητές είναι μέλη, πληροφορήσαν την Αρχή ότι το πλοίο των, ονομαζόμενο "PALMAH", αναμένετο να φθάσει στις 10 Μαΐου 1985 και θα χρειαζόντουσαν γερανούς με το συνήθη τρόπο, αλλά ενίσταντο έντονα στον "ενοχλητικό όρο,"

40

(offensive clause) όπως τον περιγράφουν οι ίδιοι - στο έντυπο CPA OP4 και παρακαλούσαν όπως παραληφθεί.

5 Το πλοίο αυτό έφθασε στις 14 Μαΐου 1985 και εξυπηρετήθηκε από γερανούς, αλλά μόνο μετά που οι αιτητές στις 9 Μαΐου 1985, κατά τους ισχυρισμούς των, αναγκάστηκαν να υπογράψουν το σχετικό Έντυπο υπό την πίεση ότι δεν θα τους παραχωρούντο οι απαιτούμενοι γερανοί, εκτός αν εδέχοντο τον όρο αυτό (τεκμήριο 2). Ο όρος αυτός που ήτο διατυπωμένος στα αγγλικά λέει:

15 “I/We, also, agree to bear the costs of any damage caused during the employment of the above crane(s), to any cargo or craft to be lifted and/or the crane(s) and/or C.P.A. or private property and/or any person and/or individual, thereby absolving the C.P.A. or any responsibility whatsoever for any such damage, loss and/or body injuries”.

20 Ο εξαναγκασμός κατά τους ισχυρισμούς των αιτητών, είναι έκδηλος από τα γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα στις 16 Φεβρουαρίου 1985 όταν οι αιτητές ζήτησαν από την Αρχή για την χρήση γερανού (luffing crane) για την φορτοεκφόρτωση εμπορευματοκιβωτίων πάνω στο πλοίο c/s “Nahost Klipper” και όταν εχρησιμοποίησαν τον Τύπο CPO OP4 διέγραψαν τον 25 όρο εξαιρέσεως ευθύνης που βρίσκεται στο Έντυπο αυτό όπως αναφέρουν στο συνοδευτικό γράμμα τους (τεκμήριο 3), που μιλά μόνο του. Η Αρχή αρνήθηκε να δεχθεί το Έντυπο αυτό και την ίδια μέρα οι αιτητές υπέβαλαν την αίτηση σημειώνοντας το σχετικό Έντυπο, στη θέση του όρου με δυο αστερίσκους 30 “under protest” (τεκμήριο 4). Η Αρχή πάλιν αρνήθηκε να δεχθεί το Έντυπο και οι αιτητές αναγκάστηκαν να υπογράψουν ένα άνευ επιφυλάξεων (clean form).

35 Η Αρχή απάντησε στις 8 Μαΐου 1985, ότι το θέμα θα εξετάζετο και ότι θα ετύγχανε της σχετικής απάντησης (τεκμήριο 6). Τελικά στις 16 Ιουλίου 1985 η Αρχή κοινοποίησε την απάντησή της (τεκμήριο 9) στους αιτητές, στην οποία αναφέρονται τα πιο κάτω:

40 “Re correspondence resting with our telex of 12th July 1985, regarding the liability clause in the application form for the use of CPA’s Cranes (Form CPA OP4), please note the following:

1. The loading/discharging operations, for which the cranes are allocated are under the control of the applicants or third parties for whom applicants wish to act and the relevant clause is in line with this mode of operation.

5

2. This clause does not affect in anyway CPA's liability under s. 26 of the Law 38/73 to provide a crane in proper working condition with a suitable driver, in any case that the issue of such liability may arise.

10

3. In addition, the claim of your clients for the deletion of the said clause is invariance to the practice existing and accepted for many years and even before the establishment of CPA.

Applicants must be prepared to bear liability for operations of their own or of third parties with whom they enter into arrangements for carrying out loading/discharge with the assistance of cranes allocated to them.

15

I apologize for the delayed answer".

20

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο λιμάνι της Λεμεσού εκτός από τους γεραμούς της Αρχής, υπάρχουν σε χρήση από ενδιαφερομένους και γεραμοί που ανήκουν σε ιδιώτες και οι οποίοι επίσης χρησιμοποιούνται για τις φορτοεκφορτώσεις. Η χρήση τέτοιων γεραμών που ανήκουν σε τρίτους, όπως και κάθε άλλου μηχανικού εξοπλισμού από τρίτους στο λιμάνι, γίνεται με άδεια της Αρχής όπως προβλέπει και ο Κανονισμός 8 των Περί Αρχής Λιμένων Κύπρου (Λειτουργία Περιοχών Λιμένων) Κανονισμών του 1976, Κ.Δ.Π. Αρ. 8/1/1976.

25

30

Φαίνεται όμως ότι οι γεραμοί που ανήκουν σε ιδιώτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν τότε μόνο όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμοι γεραμοί της Αρχής. Επίσης, ότι οι γεραμοί που ανήκουν σε ιδιώτες έχουν περιορισμένη δυνατότητα και είναι κατάλληλοι για φορτοεκφόρτωση γενικού φορτίου και άδεια εμπορευματοκιβώτια και σαν αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος το μεγαλύτερο μέρος των φορτοεκφορτώσεων γίνεται με γεραμούς της Αρχής.

35

40

Είναι η θέση της Αρχής ότι με την αποδοχή της αίτησης που υποβάλλεται στην Αρχή συνάπτεται σύμβαση μεταξύ της

5 Αρχής και του ενδιαφερομένου αιτητή για παραχώρηση της χρήσης του γερανού και ότι η σύμβαση αυτή εμπύπτει στην σφαίρα του ιδιωτικού δικαίου και γι' αυτό δεν υπόκειται σε έλεγχο με βάση το άρθρο 146 του Συντάγματος. (Βλέπε *Hellenic Bank v. The Republic* (1986) 3 C.L.R. 481, *Antoniou v. The Republic* (1984) 3 C.L.R. 623 και *Machlouzarides v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 2342).

10 Αντίθετα οι αιτητές ισχυρίζονται ότι σύμφωνα με το άρθρο 10(1) του Νόμου η Αρχή έχει καθήκον "να παρέχει και διατηρήει εις τους υπό την δικαιοδοσία αυτού λιμένες, επαρκείς και ικανάς λιμενικές υπηρεσίες και διευκολύνσεις ως ήθελον εκάστοτε κοινή αναγκαία ή επιθυμητά ως και να επιμελήται τα της οργάνωσέως, διοικήσεως και λειτουργίας των τοιούτων λιμένων".

20 Με βάση τη μονοπωλιακή αυτή κατά κάποιο τρόπο παραχώρηση γερανών το καθήκον "να παρέχει και διατηρεί ικανάς λιμενικές υπηρεσίες και διευκολύνσεις", που ασφαλώς συμπεριλαμβάνουν και γεραμούς, η διάθεση των γεραμών είναι πράξη που εμπύπτει στη σφαίρα του Δημοσίου Δικαίου και επομένως σαν τέτοια μπορεί να προσβληθεί σύμφωνα με το Άρθρο 146 του Συντάγματος, σαν εκπλήρωση καθηκόντων κάτω από το Νόμο από ένα Δημόσιο Όργανο όπως η Αρχή.

30 Δεν θεωρώ απαραίτητο για τους σκοπούς της απόφασης αυτής να ενδιατρίψω σε όλη του την έκταση στο τεράστιο θέμα της διοικητικής σύμβασης που αποτέλεσε αντικείμενο εκτεταμένων μελετών. (Βλέπε Τάχου - Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο - 2α Έκδοση σελίδες 369 - 379. Δ. Πανικολαΐδου - Δίκαιο Διοικητικών Συμβάσεων 1966, σελίδες 38, 74, Π. Δαγτόγλου - Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, Τόμος Α' 1984 σελίδες 253, 267, Σπηλιωτοπούλου - Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου 1986 σελ. 184, 186, 193).

40 Είναι αρκετό να λεχθεί ότι αν και σύμφωνα με τις Γενικές Αρχές του Διοικητικού Δικαίου θεωρείται απαράδεκτη η υποβολή αίτησης ακύρωσης ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου διότι οι διαφορές από τις διοικητικές συμβάσεις προέρχονται "εξ ενοχικού συναλλάγματος", όπως βγαίνει και από την απόφαση του Σ.Ε. 1296/1965, γιατί αυτές στηρίζονταν στην ύπαρξη της δυνατότητας να ασκηθεί προσφυγή των συμβαλλομένων

ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Η αρμοδιότητα αυτή των πολιτικών δικαστηρίων έμμεσα έγινε δεκτή, και, μεταξύ άλλων, στην υπόθεση *Zekki Mustafa v. Cyprus Ports Authority and Others* (1983) 1 C.L.R. 907, μια υπόθεση για αποζημιώσεις για εργατικό ατύχημα που είχε σχέση με την χρήση και λειτουργία γερανών της Αρχής στο λιμάνι Λεμεσού. 5

Η θέση αυτή όμως, δεν εμποδίζει το Διοικητικό Δικαστήριο να προβαίνει σε έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων της διοικητικής διαδικασίας που προηγούνται της διοικητικής σύμβασης όπως π.χ. ο έλεγχος του κύρους της διακήρυξης διαγωνισμού ή ακόμη αυτές που περιλαμβάνονται στη σύμβαση ως ρήτρες που έχουν μέσα τους το χαρακτήρα “μονομερούς εξουσιαστικής ενέργειας της Διοίκησης”. Σχετική σ’ αυτό το σημείο είναι η απόφαση του Σ.Ε. 4576/1977. (Βλέπε - Τάχου Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο 2α Έκδοση σελ. 378). Στο σύγγραμμα αυτό γίνεται επίσης αναφορά στις αποφάσεις του Σ.Ε. 1263/1964 και 2465/1982 στις οποίες αποφασίστηκε, ότι σε τέτοιες περιπτώσεις αποσπώνται οι ελεγχόμενες πράξεις της Διοίκησης και το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε και ακύρωσε τις “αποσπαστές πράξεις” και όχι τη διοικητική σύμβαση. 10 15 20

Με βάση τα πιο πάνω έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η πράξη της περίληψης του πιο πάνω όρου στην Διοικητική αυτή σύμβαση εμπίπτει στη σφαίρα του Δημοσίου Δικαίου και δι’ αυτό η αποσπαστή αυτή πράξη υπόκειται σε έλεγχο με βάση το Άρθρο 146 του Συντάγματος και δεν μπορεί να ευσταθήσει η νομική ένσταση της Αρχής σε ότι αφορά την ουσία γενικά της θεραπείας που ζητείται με την προσφυγή και που αναφέρεται στην περίληψη στη σύμβαση του όρου εξαιρέσεως από ευθύνη που έχει καθαρά το χαρακτήρα “μονομερούς εξουσιαστικής ενεργείας της Διοίκησης”. 25 30

Αναντίλεκτα όμως η χρήση αυτή καθ’ εαυτή των γερανών διέπεται από το Ιδιωτικό Δίκαιο και θέματα, όπως η παράβαση εκ του νόμου καθήκοντος (breach of statutory duty) ή αμέλειας θα πρέπει να είναι αντικείμενο αγωγής στα συνήθη Δικαστήρια όπως έγινε και στην υπόθεση *Zekki* (άνωθι). Έχοντας καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό θα προχωρήσω λοιπόν να εξετάσω την υπόθεση πάνω στην ουσία. Είναι η θέση των αιτητών ότι η Αρχή, μια και είναι Οργανισμός Δημοσίου Δικαίου και διαχειρίζεται τα λιμάνια και ο μόνος ιδιοκτήτης 35 40

γερανών που διαθέτει για χρήση μέσα στα λιμάνια και μια και είναι δημιούργημα του νόμου και εκτελεί λειτουργίες εμπειρο-
 5 στευμένες σ' αυτή από το Νόμο και που διαφοροποιείται από τους ιδιώτες ή τις εταιρείες ή άλλους οργανισμούς, οι οποίοι είναι ελεύθεροι να πράξουν όπως θέλουν όταν συμβάλλονται, όταν απαιτεί να απαλλαγεί από οποιαδήποτε ευθύνη, παρα-
 10 βαίνει το Άρθρο 26(1) του Συντάγματος το οποίο προνοεί ότι:

“26(1) Έκαστος έχει το δικαίωμα του συμβάλλεσθαι ελευθε-
 10 ρως. Τούτο υπόκειται εις όρους, περιορισμούς ή δεσμεύσεις τιθεμένους επί τη βάσει των γενικών αρχών του δικαίου των συμβάσεων. Νόμος θέλει προβλέψει διά την πρόληψιν εκμε-
 15 ταλλεύσεως υπό προσώπων, άτινα διαθέτουσιν ιδιάζουσαν οικονομικήν ισχύν”.

Η επιμονή κατά την κρίση μου της Αρχής στην περίληψη του
 15 όρου αυτού στις σχέσεις της με τους αιτητές σχετικά με την παραχώρηση του γερανού δεν αποτελεί παραβίαση του άρθρου 26(1) του Συντάγματος, γιατί το δικαίωμα της ελευθερίας του
 20 συμβάλεσθαι τελεί υπό την επιρρύλαξη των προνοιών του Αστικού Δικαίου (*Ali Ratib* 3 Α.Α.Σ.Δ. 102 στη σελίδα 105). Θα αξίζει περιπλέον να λεχθεί ότι το Άρθρο 26(1) του Συντάγματος προστατεύει το δικαίωμα σύναψης νόμιμης σύμβασης και όχι
 25 τα δικαιώματα που δημιουργούνται από μια συμφωνία που είναι αποτέλεσμα της άσκησης αυτού του δικαιώματος. (*Kypris and Co. v. The Republic* (1980) 3 C.L.R. 149).

Κατά την κρίση μου δεν τίθεται θέμα εξαναγκασμού αλλά
 30 απλώς άσκησης εξουσίας. Η περίληψη όρων εξαιρέσεως από ευθύνη κάτω από τη σύμβαση ή από ευθύνη από αστικό αδίκημα που συνδέεται με την σύμβαση (exemption clauses) αποτελεί
 35 συνήθη τακτική εγγράφων συμβάσεων. Σε συμβάσεις, όπως σύμβαση για την προσφορά υπηρεσιών ή/και μηχανημάτων, ο προμηθευτής μπορεί να ζητήσει να προστατεύσει τον εαυτό
 40 του, τους υπαλλήλους του και αντιπροσώπους του από ευθύνη από αμέλεια. (Βλέπε *Chitty on contracts - General Principles* 25η έκδοση παράγρ. 871, σελ. 465 και επόμενα).

Όπως φαίνεται από την έκθεση των γεγονότων η Αρχή
 40 παραχωρεί το γερανό με οδηγό και η φορτοεκφόρτωση, στην οποία χρησιμοποιείται, διεκπεραιώνεται με διευθετήσεις του ενδιαφερομένου με προσωπικό και λιμενεργάτες στο πλοίο και

στην προκυμαία που βρίσκονται υπό τον έλεγχο του ενδιαφερομένου ή άλλως πως που τον αφορούν. Το φορτίο προσδένεται στους γερανούς από τέτοιο προσωπικό του ενδιαφερομένου και η ανύψωση και καταβίβαση του φορτίου γίνεται με οδηγίες που δίνει αυτό το προσωπικό. Με αυτές τις συνθήκες διεκπεραιώσης εργασίας με χρήση γερανού είναι εύλογο να επιζητείται από την Αρχή να επωμίζεται ο ενδιαφερόμενος αιτητής την ευθύνη των ζημιών. Πολύ περισσότερο, αφού η Αρχή δέχεται ευθύνη για την παραχώρηση γερανού σε καλή λειτουργήσιμη κατάσταση και με κατάλληλο οδηγό, πράγμα που και ρητά ανέφερε στο τηλετύπο της ημερομηνίας 16 Ιουλίου 1985 προς του δικηγόρους των αιτητών.

Ο δεύτερος λόγος που επικαλούνται οι αιτητές είναι ότι με την επιμονή στην περιλήψη του όρου αυτού η Αρχή παραβαίνει το άρθρο 26 του Νόμου. Το άρθρο 26 του Νόμου προβλέπει:

26(1) “Ο Οργανισμός, τηρουμένων των διατάξεων του εδαφίου (2), υπέχει ευθύνην προς καταβολήν αποζημιώσεων εκ του προϋπολογισμού του δια πάσαν απώλειαν ή ζημίαν επενεχθείσαν εις σκάφη, περιουσιακά στοιχεία ή αγαθά (περιλαμβανομένων και των υπό μεταφόρτωσιν τοιούτων) εισερχόμενα, εξερχόμενα, παραμένοντα ή γενόμενα δεκτά προς αποθήκευσιν εις τας υπό τον έλεγχον αυτού περιοχάς.

(2) Ο Οργανισμός δεν υπέχει ευθύνην προς καταβολήν αποζημιώσεων εκτός εάν αποδειχθή ότι η απώλεια ή ζημία εγένετο υπαιτιότητι του Οργανισμού κατά την είσοδον, έξοδον παραμονήν, αποδοχήν ή αποθήκευσιν εντός των υπό τον έλεγχον αυτού περιοχών, ήτοι μεταξύ και κατά την διάρκειαν του χρόνου της εισόδου, παραμονής αποδοχής ή λήψεως και της τελικής εξόδου, εκφορτώσεως ή παραδόσεως του σκάφους, περιουσιακού στοιχείου ή αγαθού, αναλόγως της περιπτώσεως και εν οιανδήποτε αγωγή βάσει του παρόντος εδαφίου, ο Οργανισμός θα έχη τας αυτάς υπερασπίσεις και απαλλαγάς τας οποίας θα είχε παν πρόσωπον, δυνάμει της εν ισχύι νομοθεσίας, εν σχέσει προς ευθύνην δι’ αποζημιώσιν εκ ζημιογόνου αδικου πράξεως ή παραλείψεως αυτού.

(3) Ο Οργανισμός δέον να έχη ασφαλιστικήν κάλυψιν διά την υπό του παρόντος άρθρου προβλεπομένην ευθύνην.”

Το ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσο η περίληψη τέτοιου όρου στη σύμβαση ή στη σχέση παραχώρησης του γερανού σε ένα ιδιώτη για χρήση του αποτελεί πράξη που απαγορεύεται από το άρθρο 26 του Νόμου. Το άρθρο 26 αναφέρεται στην αστική ευθύνη του Οργανισμού και όχι εις μια απόλυτη ευθύνη ασχέτως των νόμων που εμπíπτουν στη σφαίρα του Ιδιωτικού Δικαίου. Και αυτό είναι φανερό από την παράγραφο 2 του άρθρου σύμφωνα με το οποίο “ο Οργανισμός θα έχει τας αυτὰς υπερασπίσεις και απαλλαγὰς τας οποίας θα είχε παν πρόσωπο δυνάμει της εν ισχύϊ νομοθεσίας εν σχέσει προς ευθύνη διά αποζημίωση εκ ζημιολόγου αδίκου πράξεως ή παραλείψεως αυτού”.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

*Η προσφυγή απορρίπτεται
χωρίς έξοδα.*